

moral vedeti, da s sedanjim državnim zborom se v tem oziru ničesa storiti ne da. Najprej je treba temeljite volilne reforme, kakeršno je nameraval grof Taaffe, katero so pa baš konservativci preprečili in baš omenjeni graški listič je posebno jih zaradi tega hvalil, še bolj kot pa „Vaterland“. Nam se zdi, da so gospodje v Gradci bili tako kratkovidni, da so mislili, da bodo konservativci gospodarili, ko se sklne koalicija, a sedaj so se pa že prepričali, da to ni mogoče, ker so vendar v veliki manjšini v državnem zboru.

Grof Badeni in židje. — Nedavno je bil grof Badeni v Galiciji in je v Levovu vsprejel deputacije tarnopolskih, levovskih in krakovskih židov. Pri tej priliki se je izrekel o židih jako pohvalno in naglašal, da ga veseli, da v Galiciji še ni protisemitizma, in upa, da se tudi nikoli v to deželo ne vtihotapi in je ne okuži, kakor je okužil mnoge druge pokrajine v Avstriji in mnogo hudega napravil. Grof Badeni je torej odločen nasprotnik protisemitov. Če bode hotel zatirati protisemitizem, bode pač imel dovolj dela zlasti na Dunaji. Najbliž mu vsa njegova toli hvalisana odločnost ne bode pri tem dosti pomagala. Protisemitizma tudi dosedaj nobena vlada ni gladila, pa se je le razvil. Kdo ve, če ne bode prej v Galiciji, nego si grof Badeni misli. Kmetška stranka sama že diši po protisemitizmu in ta stranka že ima 14 poslancev v deželnem zboru. Da se bode v Galiciji izlegel protisemitizem, skrbeli so že židje, ko so proti kmetom tako nastopili pri volitvah.

Shod levičarjev. — Te dni so imeli levičarji shod na Dunaji. Sklenili so, da se bodo držali dosedanjega svojega programa. Ves shod je pokazal, da levica ni sposobna za nobene nove ideje. Posebno so pa javkali, kako da stranka povsod zgublja zaupanje. Celjsko vprašanje jo je že zelo pripravilo ob zaupanje, poraz na Dunaji je pa tudi slabo vplival za levičarje po vseh kronovinah. Pri vsem tem pa nobeden ni vedel ničesa nasvetovati, kako bi se stranka znova pomagala. Kakšno stališče naj zavzamejo proti novi vladi, o tem niso nič sklepali, ker ne vedo kaj namerava nova vlada, Sploh se pa levica ne upa vladi napovedati opozicije, ker slutiti, da bi brez vladne pomoči pri volitvah utegnili biti popolnoma poražena. Če bi jeli pretiti z opozicijo, bi samo Badenija prisilili, da bi se bolj oprl na Čehe, kar bi pa levičarjem seveda ne bilo ljubo. Klaverno so se bili sešli in klaverno so se razšli, videč, da njih stranki poteka čas.

Bolgarija. — Kako zmedene razmere morajo biti v Bolgariji in kako nasprotstvo je v vseh strankah proti sedanjí vladi, pričuje najbolj najnoveje dejstvo, da so se tri najnasprotnije stranke Cankovci, Karavelovci in Radislavovci zvezali proti vladi. Znano je, kak nasprotnik Rusije je Radislavov in kak prijatelj te je Cankov. Karavelov pa ne to in ne ono. In ti trije ekstremi so se združili, le da skupno pobijajo sedanjo Stojlovo vlado. Res veliko gnjilega mora biti pri tej vladi, če ima tako zavezo nasproti. Verjetno je, da bo Stojlova ta zaveza vrgla. Da na kratko karakterizujemo Stojlova, le povemo, da ni dosti boljši od Stambulova. — Poganjanja glede trgovske pogodbe mej Bolgarijo in Avstrijo so se razbila. Škoda je v tem za avstrijsko železno industrijo, ki je odslej izvažala toliko izdelkov v Bolgarijo, a bo to sedaj zaradi prevelike carine nemogoče postalo.

Armenci v Turčiji. — Znane so neznosne razmere v Armeniji. Dne 30. minolega meseca so nameravali v Carigradu živeči Armenci napraviti demonstracijo proti temu nečloveškemu zatiranju armenskega naroda in so hoteli izročiti vladi spomenico, v kateri zahtevajo, da se že skoro reši armensko vprašanje. V velikem sprevodu so hoteli Armenci s to spomenico k vladi. Toda, ko jih žandarmerija vglela, plane na nje, hoče razkropiti in jih mnogo aretuje. Umevna je razburjenost, ki je na to nastala. Vnel se je pretep. Priskočili so tudi nahujskani mohamedanci na armenske kristjane in udrihali z orožjem po njih. Ubitih ali dosmrtno ranjenih je

bilo nad 200 Armencev. One, katere so zaprli, so po ječah strašno mučili. Zatrjuje se, da so bili mohamedanci že pripravljani na ta napad. Armenci vsi preplašeni so zapustili svoja stanovanja in se zatekli v svoje cerkve in se vanje zaprli. Mohamedanci počenjajo strašno s kristjani, ropajo jih, more in mučijo. Kristjani so v največji nevarnosti pred krvo- ločneži. Tudi iz raznih pokrajin se poroča, da so mohamedanci napali kristjane. — Takoj po prvem izgredu sešli so se evropski poslaniki pri turški vla i v skupni posvet, ter tam stavili ustne predloge glede armenskega vprašanja. Poslaniki so poudarjali grozovitost mohamedancev, ki so morili kristjane in so zahtevali odločno, da oblastva poskrbe za tukajšnji mir. Na vse to je sultan takoj odstavil velikega vezirja Said-pašo, in na njegovo mesto imenoval vezirja Kiamil pašo, ki je že od l. 1885. do 1891. zastopal to častno mesto. Kiamal-paša je Angliji prijazen državnik, vsled česar je sultan storil ta korak, da nekoliko zaupanja dobi pri Angliji, katere se to-li boji. Druzega posebnega turška vlada še ni storila v pomirjenje duhov in čuje se o novih izgredih. Skrajni čas je, da evropske vevlasti odločno stopijo Turčiji na prste in zahtevajo reda in varnosti od nje. Naposled utegne vendar kmalu priti do tega, da se bo morala Turčija umakniti iz Evrope. Prej tudi ne bo miru.

Kuba. — Za vstajo na Kubi so se jeli zanimati tudi Amerikanci. Ni jim povšeči, da hočejo Španjci Kubancem vzeti neodvisnost. Prirejajo se po severoamerikanskih krajih shodi, na katerih se protestuje proti postopanju Španjcev. Pozivljejo se tudi zedinjene države, da priskočijo Kubancem na pomoč. Ti shodi so pomenljivi, ker ob ednem zajemajo Kubanci iz njih srčnost za nadaljni boj, po drugi pa slednjič merodajne faktorje v resnici lahko privedejo do tega, da se zavzamejo Kubancev. Vse kaže, da Kuba ne bo več dolgo španjska naselbina.

Vzhodna Azija. — Mir na Japonskem in Kitajskem še vedno ni utrjen. Mirovni dogovor mej obema državama je pač sklenjen a izvršen še ni. Japonci niso še zapustili kitajskega Port-Arthura, Kitajci pa niso plačali še nobene vojne odškodnine. Japoncem. Mej tem ko se Anglija vtrjuje ondi proti vsakim slučajnostnim, gleda zopet Rusija Japonce po strani, ki še vedno sede na kitajski zemlji, dočim bi Rusija rada sama imela proste roke ondi, posebno glede trgovine. Lahko se zopet kaj izcimi iz vsega tega. Mej Japonci samimi pa vlada velika nevolja zaradi majhnih pridobitev v kljub veliki zmagi nad Kitajci in posebno dolžijo Evropejce, da so krivi teh za nje neugodnih okoliščin. Gledati so jeli pisane Evropejce in v nič manjši nevarnosti niso zdaj tujci na Japonskem kot na Kitajskem.

Obrtnija.

Obrtna reforma in nova vlada.

Še pod Taaffejevim ministerstvom se je izvolil poseben odsek za obrtno reformo, ta odsek je bil sklical posebno enketo, da izve v katerem smislu naj se obrtni red premeni. Izvedenci v obrtnih stvareh iz vseh dežel so povedali svoje želje. Sestavilo se je obširno poročilo o tej enketi. Res da se semtrtja mnenja izvedencev malo nasprotujejo, a vendar v glavnih stvareh je bila njih velika večina jedina. Nobene težave bi odseku ali pa vladi ne delalo sestaviti načrta zakona na podlagi tega poročila in tudi dvomiti ni, da bi se s takim zakonom malemu obrtu znatno pomagalo.

Obrtna enketa je stala precej denarja in mnogo časa in razsoden človek bi mislil, da kaj takega ne prirede le za zabavo. Vzlic temu se od tega časa ni ničesa storilo. Dotični odsek ni izdelal nobenega načrta zakona, vlada pa tudi ne. Stvar je tako rekoč zaspala.

Kako je pač to? Mi si stvar tako tolmačimo, da državnemu zastopu niso nič prav ugajale izjave obrtnih izvedencev. Iz njih se je jasno videlo, da se mora na kak način zabraniti, da veliki podjetniki ne bodo posegali v rokodelstvo, drugače da vsa zakonodaja nič ne pomaga. Že pri enketi so nekateri poslanci po sili hoteli vprašanje o dokazu zmožnosti in o jemanji mere drugače zasukati, kakor so hoteli izvedenci. Izvijali so jih z raznimi zvitiimi vprašanji, da bi jih pripravili, da se jim povoljno izreko. Taaffejeva vlada je menda imela nekaj resnejše volje, nego parlament sam, a je vedela, da se s sedanjim državnim zborom ne da ničesa opraviti. Bati se je jela, da bi več spridil nego poboljšal, ko bi se stvari lotil. Baš potreba obrtne reforme je bila tudi jeden tistih povodov, ki so grofa Taaffeja napotili, da je z radikalno volilno reformo hotel preustrojiti parlament. Če bi se njegova volilna reforma bila izvela, bilo bi upati, da se dobi večina za ugodnejši obrtni red.

S tem, da se je volilna reforma pokopala, pokopala se je za dolgo tudi obrtna reforma, to naj si dobro zapomnijo obrtniki, da bodo znali ločiti svoje prijatelje od nasprotnikov.

Pod koalicijsko vlado se je tudi govorilo, da trgovski minister predloži državnemu zboru načrt zakona o obrtni reformi. Minister Wurmbbrand je baje imel dober namen. Ta mož je pa o obrtnih stvareh imel jako motne pojme, kakor smo posneli iz njegovega govora pri otvorjenji razstave v Gradci, in poleg tega je pa tudi kmalu spoznal, da bi ga niti njegova stranka ne podpirala, ko bi kaj dobrega nasvetoval. Zatorej je vso stvar opustil. Govori se, da je neki načrt že bil izdelan v trgovskem ministerstvu. Za začasne vlade Kielmanseggove so pa nekateri poslanci sprožili stvar, a je vodja trgovskega ministerstva izjavil, da mora še ves načrt proučiti, predno ga zbornici predloži. Predno je pa načrt proučil, je pa moral odstopiti.

Wittek je pod prejšnjimi ministerstvi kot sekcijski načelnik se bavil le z železniškimi stvarmi, in torej ni čuda, če obrtnega vprašanja ni dobro poznal. Preverjeni pa smemo biti, da bi bil zakon dober, ko bi on dobro vso stvar proučil, ker Wittek ni bil prijatelj velicega kapitala.

Kako sodi nova vlada o stvari, ne vemo. Spregovorili smo pa mi o njej, ker nekateri politiki že pri nastopu Badenija spominjajo na to zadevo. Kolikor moremo presoditi grofa Badenijevo vlado, moramo reči, da ni najmanjšega upanja, da bi kaj storila v tem oziru. Grof Badeni je velik prijatelj židov. Židovski prodajalci konfekcijskega blaga se pa najbolj boje, da ne bi se omejil njih posel. Sedaj židovski konfekcionisti lahko opravljajo krojaštvo in čevljarstvo sami, to je po ljudeh, ki jih

imajo v službi. Samostojni oblačilni obrti zaradi tega mnogo trpe in je celo se bati, da jih ti trgovci popolnoma izpodkopljejo. Poleg tega je pa Badeni velik prijatelj veleposestnikov čeških, kateri so skoro vsi tovarnarji in ne žele, da bi se veliki obrt kako omejeval. Zato pa od vlade ne smemo pričakovati, da bi kaj storila za mali obrtni stan. Badeni sam je bogat mož, ki ne pczna potrebe malega moža. Vsa stvar bode počivala, dokler bode vladal grof Badeni.

Obrtnijske raznoterosti.

Naprava karbuleja. Zmešajo se trije deli prekuhanega lesenega kotrana, 1 del premogovega kotrana v železnem kotlu in to segreje, potem se pridene 2 dela sprasenega kolofonija in to vse vkupe stopi; potem se pridene še tri dele težkega premogovokotranovega olja, 8 delov težkega lesnokotranovega olja in 2 dela lahkega lesnokotranovega olja.

Črno lužilo za les. 250 gramov modrega lesa se izkuha v litru vode, pridene se potem tej odkuhi 35 gramov bakrenega vitrijola, to se pusti, da se usede in potem tekočino odlije. V to tekočino se dene les, ko se je zopet ogrela in se pusti v njej 24 ur. Potem se pa dene les v raztopljeno soliternokislega železa. Sedaj se dene les še nekaj ur v tekočino iz modrega lesa in postane jako lepo črn.

Obrtnih zadrug je se sedaj v Avstriji 5317 in sicer od teh največ v Čehih namreč 37·9 odstotkov, v Gornji Avstriji 12·4, v Spodnji Avstriji 11·0, na Moravskem 8·8, v Galiciji 8·6, na Štajerskem 6·5, na Tirolskem 4·1, v Sileziji 3·8 in na Solnograškem 2·1 odstotkov. V drugih deželah manj kakor 2%. Izmed teh zadrug je 552 za strokovne obrti 440, za sorodne obrti in 2493 za več nesorodnih obrtij.

Cementni sodi.

Velike vinske trgovine napravile so si namesto lesenih cementne sode. Tak sod je zidan štirioglat prebočen prostor, ki je redkokdaj nad 3 metre visok, v voglih izokrogljen, da se lažje čisti. Dva soda je povsod nagnjeno proti njega vraticam. Na prednji strani se priredi odprtina, katera se zapre z lesenimi vratici, zgoraj se tudi naredi velika odprtina, ki se zapira s kamnito pločo ali pa z lesenimi vratici, v katerih se nahaja voha. Namesto lesenih vratic se rabijo zgoraj in na strani vratica od litega železa z gumijevim obročkom, ki se prilegajo okvirju in se na notranji strani prevlečejo s takim lakom, na katerega vino nič ne vpliva in tudi vinu ne škoduje.

Vrh soda se mora tako zidati, da je pri vehi malo vzvišen. S tem se zabrani, da v sodu ne postanejo prazni prostori, v katerih bi se lahko razvijal kan in druge vinske bolezni. Cementni sodi morajo biti do vehe polni kakor drugi. Notranja stran se tudi lahko obloži z malimi steklenimi pločami iz močnega dvojnatega stekla, vendar morajo ploče z robi biti dobro stisnjene.